Lausunto
16.11.2026

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

O 51/2026 vp Ajankohtaiset mediapoliittiset asiat

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle ajankohtaisista mediapoliittisista asioista (O 51/2026 vp).

Pääviesti

Suomalaisen journalistisen median taloudellinen pohja on heikentynyt samalla, kun luotettavan tiedon merkitys demokratialle, osaamiselle, turvallisuudelle ja yhteiskunnan kriisinkestävyydelle on korostunut. Riippumattoman journalismin elinvoimaisuus tarvitsee tuekseen vahvan, kattavan mediapolitiikan.

Medialiitto pitää tärkeänä, että liikenne- ja viestintävaliokunta edistää pitkäjänteistä ja hallinnonalat ylittävää mediapolitiikkaa, jonka tavoitteena on vahvistaa kotimaisen toimituksellisen median toimintaedellytyksiä, turvata journalismin alueellinen ja valtakunnallinen kattavuus sekä varmistaa suomalaisen median tasapuoliset kilpailuedellytykset muuttuvassa digitaalisessa toimintaympäristössä.

Elinvoimainen media on vahvan yhteiskunnan perusta

Elinvoimainen media on vahvan yhteiskunnan edellytys. Vapaa, riippumaton ja moniääninen media on demokratian, sivistyksen ja tiedon huoltovarmuuden keskeinen infrastruktuuri. Suomessa on alueita, joilla paikallinen journalistinen seuranta on heikentynyt. Uutiserämaiden syntyminen vaarantaisi erityisesti paikallisen päätöksenteon seurannan sekä kansalaisten mahdollisuuden saada luotettavaa tietoa omasta lähiympäristöstään.

Toimituksellisen median taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti. Lehdistön tulot ovat pitkällä aikavälillä pudonneet noin puoleen. Merkittävin syy tähän on mainostulojen siirtyminen suurille kansainvälisille hakukone- ja someyhtiöille. Tilaustulojen merkitys on kasvanut, ja tulevaisuudessa niitä tarvitaan erityisesti digitaalisista julkaisuista.

Suomen Tietotoimiston lakkautusuhka uutistoimistona on hälyttävä oire suomalaisen uutismediakentän elinvoiman heikkenemisestä ja kansallisen mediapolitiikan heiveröisyydestä. Mikäli uutismedioilla menisi taloudellisesti paremmin, niillä olisi varaa ylläpitää myös laajan palvelun valtakunnallista uutistoimistoa.

Suomen mediapolitiikka poikkeaa muista Pohjoismaista

Suomessa lehtien arvonlisäverotus on Pohjoismaiden kireintä. Sanoma- ja aikakauslehtien alennettu arvonlisäverokanta on Suomessa 10 prosenttia ja Ruotsissa 6 prosenttia. Norjassa on käytössä nollaverokanta. Tanskassa uutismedia on nollaverokannassa ja aikakausmedia yleisessä verokannassa.

Myös suoran mediatuen osalta Suomi poikkeaa selvästi verrokkimaista. Vuonna 2025 uutismedian tuki oli Suomessa 0,5 miljoonaa euroa, kun Ruotsissa vastaava tukitaso oli noin 75 miljoonaa, Tanskassa noin 60 miljoonaa ja Norjassa noin 43 miljoonaa euroa. Suomessa toteutettiin vuonna 2023 kertaluonteinen seitsemän miljoonan euron mediatuki.

Sanomalehtien jakelua varhaisjakelualueen ulkopuolella tuetaan jakeluyhtiöille, lähes pelkästään Postille, maksettavalla 7,5 miljoonan euron avustuksella. Tuen avulla mahdollistettiin Postin siirtyminen yleispalvelussa viidestä kolmeen jakelupäivään viikossa. Yhden tai kaksi kertaa viikossa ilmestyvät paikallislehdet, jotka kärsivät kaikkein eniten Postin jatkuvista hinnankorotuksista, eivät ole tuen piirissä.

Suomalaisen mediapolitiikan kokonaisuutta leimaa lisäksi julkisen ja yksityisen median tukien epäsuhta. Yleisradion rahoitus oli vuonna 2025 noin 540 miljoonaa euroa. Yksityisen uutismedian suorien ja epäsuorien (alv) tukien osuus koko mediatuesta oli Suomessa selvästi pienempi (12 prosenttia) kuin muissa Pohjoismaissa (18–27 prosenttia). Paras keino kasvattaa yksityisen media-alan tukiosuutta pohjoismaiselle ja länsieurooppalaiselle tasolle on lehtien ja kirjojen arvonlisäveron alentaminen.

Mediapolitiikka tarvitsee nykyistä vahvempaa koordinointia

Median toimintaedellytyksiin vaikutetaan samanaikaisesti useilla politiikan ja sääntelyn alueilla. Päätökset verotuksesta, jakelusta, tekijänoikeuksista, tietosuojasta, mainonnasta, kilpailusta, tekoälystä ja julkisuusperiaatteesta muodostavat kokonaisuuden, jonka yhteisvaikutus ratkaisee suomalaisen toimituksellisen median tulevaisuuden.

Medialiitto katsoo, että avoimen demokratian tueksi Suomeen tarvitaan nykyistä koordinoidumpaa mediapolitiikkaa. Eri ministeriöissä valmisteltavia päätöksiä tulee arvioida järjestelmällisesti median toimintaedellytysten näkökulmasta.

Mediapolitiikan tulee kattaa sekä julkisen palvelun yleisradiotoiminta että yksityisen media-alan toimijat. Molempia tarvitaan tuottamaan luotettavaa ja moniäänistä tietoa kansalaisille. Median toimintaedellytyksiin vaikuttavia päätöksiä ei tule tehdä vain erillisinä ja irrallisina, ottamatta huomioon niiden vaikutuksia kansalaisille tarjoutuvaan mediakokonaisuuteen.

Keskeisiä keinoja toimituksellisen median elinvoimaisuuden vahvistamiseksi ovat:

- lehtien ja kirjojen arvonlisäverokantojen alentaminen nollaan
- mainonnan sääntelyn kehittäminen tavalla, joka tukee kotimaista toimituksellista mediaa
- lehtien sekä radio- ja televisiolähetysten koko maan kattavan ja kustannustehokkaan jakelun turvaaminen
- kotimaisen median näkyvyyden varmistaminen medialaitteissa ja digitaalisissa palveluissa
- tekijänoikeuksien tehokkaan suojan varmistaminen verkko- ja tekoäly-ympäristössä
- tarvittaessa mahdollisimman kilpailuneutraalien tukien käyttäminen moniäänisen median turvaamiseksi ja uutiserämaiden ehkäisemiseksi
- Yleisradion toiminnan saattaminen EU:n valtiontukisääntelyn rajoihin.

EU-päätöksillä ratkaistaan suomalaisen median tulevaisuutta

Merkittävä osa median toimintaympäristöön vaikuttavasta sääntelystä ratkaistaan EU-tasolla. Suomen tulee edistää EU:ssa johdonmukaisesti politiikkaa, joka tunnistaa riippumattoman toimituksellisen median erityisaseman ja turvaa sen mahdollisuuden rahoittaa journalismia myös tulevaisuudessa. Reilun kilpailukentän luomiseksi on globaalit jätit saatettava kantamaan vastuunsa, noudattamaan EU:n lainsäädäntöä, kunnioittamaan tekijänoikeuksia ja maksamaan keräämistään voitoistaan veroa myös Suomeen.

Erityisesti on huolehdittava siitä, että toimituksellisen median asema otetaan huomioon evästeitä, tietosuojaa, tekoälyä, tekijänoikeuksia ja mainontaa koskevassa sääntelyssä. Mediayhtiöiden neuvotteluasemaa suhteessa suuriin teknologia- ja tekoäly-yhtiöihin tulee parantaa. Samalla tulee turvata kansallisten televisio- ja radiokanavien sekä verkkolehtien löydettävyys päätelaitteissa ja sovelluskaupoissa ja huolehtia FM-radion saatavuudesta uusissa autoissa.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 21 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,2 miljardia euroa.